

**PROTOKOL ZA DOJAVU I DJELOVANJE U SLUČAJU PRONALASKA UGINULIH, BOLESNIH ILI
OZLIJEĐENIH STROGO ZAŠTIĆENIH MORSKIH ŽIVOTINJA
(MORSKI SISAVCI, MORSKE KORNJAČE I HRKAVIČNE RIBE)**

Jedan od ključnih dijelova Sustava, koji se odnosi na morske strogo zaštićene životinje, je **Protokol za dojavu i djelovanje u slučaju pronalaska uginulih, bolesnih ili ozlijeđenih strogo zaštićenih morskih životinja (morski sisavci, morske kornjače i hrkavične ribe)**. Rad na uspostavi Protokola započeo je još 2008., a Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (u daljnjem tekstu: HAOP; pravni sljednik Državnog zavoda za zaštitu prirode) je 2011. godine s Državnom upravom za zaštitu i spašavanje (u daljnjem tekstu: DUZS) donijela **Protokol o načinu komunikacije u slučaju zbrinjavanja strogo zaštićenih morskih životinja**. Glavni cilj bio je centralizirati dojave o pronalasku uginulih, bolesnih ili ozlijeđenih jedinki strogo zaštićenih morskih životinja te jednoznačno odrediti protok informacija između županijskih centara 112 (u daljnjem tekstu: ŽC 112), DUZS-a i HAOP-a u slučaju dojava (Slika 1.). Osim DUZS-a i HAOP-a, u Protokol je do danas, putem Ugovora ili Sporazuma o poslovnoj suradnji, uključena nekolicina suradničkih institucija: Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (u daljnjem tekstu: VEF), Hrvatski veterinarski institut (u daljnjem tekstu: HVI), Morski obrazovni centar Pula (u daljnjem tekstu: MOC Pula), veterinarske stanice/ambulante u obalnim županijama te odjeli i službe u obalnim županijama odgovorni za djelovanje ECO brodica. Svaki suradnik obavlja dio poslova predviđenih Protokolom u skladu sa svojim djelatnostima. Također, u proceduru djelovanja su, ovisno o slučaju i potrebi, uključene i Javne ustanove za upravljanje nacionalnim parkovima i parkovima prirode, Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na regionalnoj i lokalnoj razini, lučke uprave, pomorska policija, komunalne službe lokalne samouprave te organizacije civilnog društva. Cijeli sustav je složen, no djelotvoran i fleksibilan pa je moguća i prilagodba postupanja od slučaja do slučaja. Tijekom 2016. godine Protokol je revidiran te je s DUZS-om donesen novi Protokol o načinu komunikacije koji je objašnjen dalje u tekstu.

Slika 1. Informativni materijal u obliku naljepnice

OSNOVNI NAČIN POSTUPANJA U OKVIRU PROTOKOLA

Državna uprava za zaštitu i spašavanje (DUZS), putem broja 112, neposredni je kontakt nalaznika i Protokola. Informaciju o pronalasku uginulih, bolesnih ili ozlijeđenih jedinki morskih sisavaca, morskih kornjača ili hrskavičnih riba nalaznik treba dojaviti DUZS-u na broj 112 (Slika 2.). Dežurni službenik ŽC 112 informaciju prosjeđuje dežurnom veterinaru najbliže ugovorene veterinarske ambulante/stanice (u daljnjem tekstu: UVA). Ukoliko dežurni veterinar u najbližoj UVA ne odgovori na poziv ŽC 112 u roku od 30 min ili odbije postupanje, tada ŽC 112 naziva dežurnu osobu u HAOP-u. Ukoliko je potrebno, HAOP organizira i/ili koordinira prijevoz i preuzimanje životinje od ostalih sudionika Protokola. Inače, tu dužnost u normalnom komunikacijskom putu preuzima dežurni veterinar, koji ujedno obavještava, po potrebi, vlasnika eko-brodice, Inspekciju zaštite prirode i/ili HAOP te organizira obradu, prijevoz i zbrinjavanje uginulih, bolesnih ili ozlijeđenih strogo zaštićenih morskih životinja. Ako dežurni veterinar procijeni da je potrebno obavijestiti policiju, o tome će obavijestiti ŽC 112 koji će informaciju prenijeti nadležnom operativno-komunikacijskom centru policije. Dežurni veterinar telefonom daje povratnu informaciju o događaju HAOP-u i ŽC 112. Ukoliko događaj poprimi šire razmjere, o tome će ŽC 112 izvijestiti voditelja ŽC 112, pročelnika Područnog ureda za zaštitu i spašavanje i Državni centar zaštite i spašavanja. UVA će u tom slučaju izvijestiti HAOP.

Ugovoreni veterinar sastavlja zapisnik o događaju te ga elektronskim putem ili poštom dostavlja HAOP-u, a jedan primjerak odlaže u svoju evidenciju.

DETALJNO POSTUPANJE

Morski sisavci

Prilikom dojave o pronalasku uginulog morskog sisavca, ugovoreni veterinar obavještava stručnjake s VEF-a, izlazi na teren te osigurava higijensko-sanitarnu zaštitu životinje do dolaska stručnjaka. Stručnjaci ga zatim transportiraju na fakultet u Zagreb, rade razudbu, utvrđuju uzroke uginuća, uzimaju uzorke te ostatke neškodljivo uklanjaju ili pohranjuju. Ukoliko lešina nije pogodna za razudbu, suradnici na Protokolu obavještavaju jedinicu lokalne samouprave nadležnu za neškodljivo uklanjanje lešina s javnih površina. Kod dojave o jedinci koja je ozlijeđena ili je „u nevolji“* također se obavještavaju stručnjaci s VEF-a koji, ovisno o slučaju, zajedno s HAOP-om određuju daljnje postupanje.

Morske kornjače

Prilikom dojave o pronalasku uginule morske kornjače, ugovoreni veterinar organizira preuzimanje lešine i procjenjuje stanje, te ukoliko se radi o svježoj lešini organizira njen transport na HVI u Zagrebu kako bi se provela razudba te ustanovili uzroci uginuća. Ukoliko lešina nije pogodna za razudbu, organizira neškodljivo uklanjanje jedinke. U slučaju pronalaska bolesne ili ozlijeđene morske kornjače, ugovoreni veterinar izlazi na teren, preuzima kornjaču te o nalazu obavještava stručnjake iz MOC Pula. U ambulanti jedinkama pruža prvu pomoć te ovisno o situaciji poduzima daljnje liječenje. Ukoliko se jedinka oporavi u roku od nekoliko dana organizira njen povratak u more. Jedinke koje zahtijevaju duže liječenje i skrb, liječi te priprema za transport u MOC na daljnje liječenje i oporavak. Transport će se organizirati od slučaja do slučaja, ovisno o stanju na terenu. Ako se prijevoz ne može organizirati istog dana, ugovoreni veterinar treba zbrinuti životinju na način da je pokrije vlažnim oblogama-krpama kako bi se spriječilo isušivanje i smjestiti je u plastičnu kadu s mekanim dnom (nekoliko ručnika ili stari tepih) u mračnu prostoriju na sobnu temperaturu.

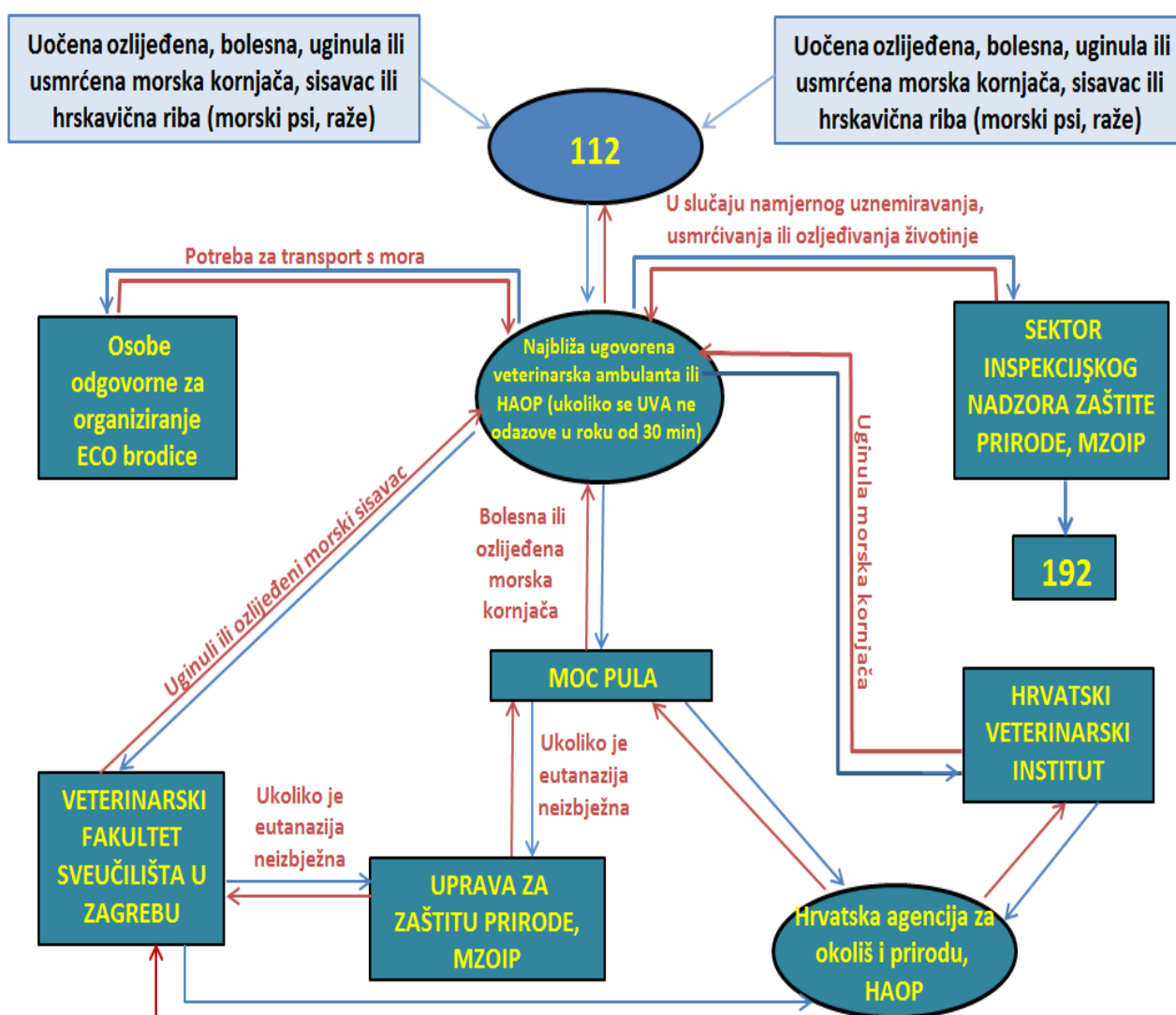
Ukoliko je bolesnu ili ozlijeđenu životinju potrebno eutanazirati nakon njenog zbrinjavanja u MOC Pula, MOC Pula o tome treba obavijestiti HAOP i Upravu za zaštitu prirode. Također, MOC Pula obavještava HAOP i Upravu za zaštitu prirode o rezultatima oporavka morske kornjače.

Hrskavične ribe

Osnovni način postupanja vrijedi i za ovu skupinu životinja. Po zaprimanju dojave, ŽC 112 obavještava ugovorenog veterinara. Veterinar procjenjuje situaciju i koordinira daljnje djelovanje s ostalim sudionicima Protokola.

* Jedinke koje su se zapetljale u ribolovne alate, užad ili vreće, zalutale u kanal, plićinu ili su se nasukale, i sl.

Ukoliko se radi o lešinama morskih sisavaca, morskih kornjača i hrskavičnih riba koje nisu pogodne za razudbu, obavještava se jedinica lokalne samouprave koja je temeljem Zakona o veterinarstvu (NN 82/13; čl. 102), nadležna za uklanjanje lešina s javnih površina. Ako se radi o pomorskom dobru, u postupak zbrinjavanja, bilo bolesnih, ozlijeđenih ili uginulih jedinki, se prema potrebi uključuje i pomorska policija, lučka kapetanija te ribari i/ili lokalni mještani.

Slika 2. Shematski prikaz Protokola

Popis suradničkih institucija Protokola:

INSTITUCIJA	ADRESA	KONTAKT
Državna uprava za zaštitu i spašavanje, DUZS	Nehajska 5, 10000 Zagreb	112
Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, HAOP	Radnička cesta 80, 10000 Zagreb	dežurni djelatnik: 091/6060-281 info@dzzp.hr
Uprava za zaštitu prirode, MZOE	Radnička cesta 80, 10000 Zagreb	Ljiljana Vrbanec: 01/4866-129 ljiljana.vrbanec@mzoe.hr
Sektor inspeksijskog nadzora zaštite prirode, MZOE	Radnička cesta 80, 10000 Zagreb	<u>Ured u Istri:</u> Mirjana Fonjak, 052/616-014; mirjana.fonjak@mzoe.hr <u>Ured u Rijeci:</u> Ivanka Jelenić, 051/325-776; ivanka.jelenic@mzoe.hr <u>Ured u Gospiću:</u> Tihomir Devčić, 053/652-579; tihomir.devvic@mzoe.hr <u>Ured u Zadru:</u> Damir Mitrović, 023/309-806; damir.mitrovic@mzoe.hr <u>Ured u Šibeniku:</u> Marijana Cukrov, 022/213-445; marijana.cukrov@mzoe.hr <u>Ured u Splitu:</u> Maja Polić, 021/340-405; maja.polic@mzoe.hr <u>Ured u Dubrovniku:</u> Vesna Daničić; vesna.danicic@mzoe.hr
Istarska županija, Upravni odjel za održivi razvoj	Flanatička 29, 52100 Pula	Bruno Kostelić: 052/372-194, 098/738-722 bruno.kostelic@istra-istria.hr Goran Komazec: 051/506-920, 098/325-759 dezinsekcija@ri.t-com.hr goran.komazec@dezinsekcija.hr
Primorsko-goranska županija, Upravni odjel za pomorski promet i veze	Ciottina 17 b/l, 51000 Rijeka	Zdravko Lisac: 051/351-956, 099/361-8584 zdravko.lisac@pgz.hr Goran Komazec: 051/506-920, 098/325-759 dezinsekcija@ri.t-com.hr goran.komazec@dezinsekcija.hr
Šibensko-kninska županija, Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove	Trg Pavla Šubića I. br. 2, 22000 Šibenik	Sanja Slavica Matešić: 022/460-744, 091/3165-874 sanja.slavica.matesic@sibensko-kninska-zupanija.hr Darko Dukić: 098/266-000 ddukic12@gmail.com
Dubrovačko-neretvanska županija, Upravni odjel za zaštitu okoliša i prirode	Gundulićeva poljana 1, 20000 Dubrovnik	Branka Martinović-Vuković: 020/414-445, 099/249-3618 branka.martinovic-vukovic@dubrovnik-neretva.hr Dijana Tomašević Rakić: 099/3174-705 dijana.tomasevic-racic@dubrovnik-neretva.hr
Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	Heinzelova 55, 10000 Zagreb	Tomislav Gomerčić: 095/9022-610 tomislav.gomercic@vef.hr Martina Đuras: 095/9022-613 martina.duras@vef.hr
Hrvatski veterinarski institut	Savska cesta 143, 10 000 Zagreb	Željko Mihaljević: 098/877-570, 099/235-0785 miha@veinst.hr Dražen Oraić: 01/6123-614 oraic@veinst.hr
Morski obrazovni centar Pula	Negrijeva 10, 52 100 Pula	Karin Gobić: 052/381-402, 091/138-1414 karin@aquarium.hr Milena Mičić: 052/381-403, 091/568-2986

		micicmilena1@gmail.com
Veterinarska bolnica Poreč d.o.o.	Mate Vlašića 45, 52440 Poreč	Branko Jurić: 052/432-128, 091/1495-607 branko.juric@pu.htnet.hr info@veterina-porec.com Ava Vukajlović: 052/453-491, 091/5125-689
Veterinarska ambulanta Pula d.o.o.	Trinaestićeva 52, 52100 Pula	Renato Peteh: 052/541-100, 098/9812-588 renato.peteh@veterinarskastanica-pula.hr Mikele Medica: 098/9812-581, 091/541-9992 mikele.999@gmail.com
Veterinarska stanica Rijeka d.o.o.	Stube Marka Remsa 1, 51000 Rijeka	Milka Mijanović: 051/345-033, 091/214-8877 milka.mijanovic@ri.t-com.hr Igor Vukelić: 091/3286-422 uprava@vetstri.hr
Veterinarska ambulanta Krk	Zagrebačka 53, 51500 Krk	Slaven Troha: 051/604-484, 091/2149-922 ambulantakrk@vetstri.hr
Veterinarska ambulanta Mali Lošinj	Giovanni del Conte 9-11, 51550 Mali Lošinj	Dubravko Devčić: 051/231-973, 091/2146-699 ambulantalosinj@vetstri.hr
Veterinarska ambulanta Senj d.o.o.	Milutina Cihlara Nehajeva 27, 53270 Senj	Berislav Šimunić: 053/881-404, 098/245-071 veterinarska.stanica.senj@gs.t-com.hr
Veterinarska ambulanta Pag d.o.o.	Splitska bb, 23250 Pag	Nikola Rumora: 023/600-438, 098/9537-423 veterina.pag@mail.inet.hr
Veterinarska ambulanta Puntamika d.o.o. (Zadar)	Augusta Šenoae 38, 23000 Zadar	Marino Mirčeta: 023/333-300, 098/512-181 marino.mirceta@zd.t-com.hr vet.amb.puntamika@zd.t-com.hr
Veterinarska ambulanta More d.o.o. (Šibenik)	Kralja Zvonimira 83, 22000 Šibenik	Ivica Ukić: 022/333-322, 098/646-102 veterinarska.ambulanta.more@st.t-com.hr iviuki@gmail.com
Vet vision j.d.o.o. za veterinarsku djelatnost (Split)	Trg hrv. bratske zajednice 2, 21000 Split	Mario Gavranović: 021/384-600, 098/392-770 gavranovic.mario@gmail.com
Veterinarska ambulanta Supetar	Porat bb, 21400 Supetar	Mate Čule: 021/631-024, 091/253-3793 matecule@net.hr
Specijalizirana veterinarska ambulanta za male životinje (Korčula)	36. ulica 108, 20260 Korčula	Sergije Vilović: 020/711-751, 091/211-5101 sergije.vilovic@gmail.com
Veterinarska ambulanta Gruda – Konavle	Gruda b.b., 20215 Gruda	Branko Širok: 020/791-450, 091/539-1353 branko.sirok@du.t-com.hr